

Hoofdpuntenverslag

Bijeenkomst klankbordgroep methodebesluiten 2017 e.v. (regionale netbeheerders, TenneT en GTS)

d.d. 18 januari 2016, te Den Haag

Dit hoofdpuntenverslag dient gelezen te worden in combinatie met de bijbehorende agendastukken.

Aanwezigen

Partij	Persoon
Cogas	R. Hassink
Duurzame Energie Koepel	M. van Eijkelenburg
Endinet	J. Schepens
Eduris	C. Jobse
Energie Nederland	H-B. Schurink
Enexis	G. de Jaeger D. Verreth
FME-CWM	C. Droste
GTS	B. Barten M. Holwerda L. de Ruiter – Kortleve
Liander	E. Hooykaas J. Poot B. Witjes
Netbeheer Nederland	H-P. Oskam
NWEA	H. Klok
Rendo	E. Veenstra P. Pittau
Stedin	D. Duisenberg
TenneT	D. Abdoelkariem J-P. Dijkmans Y. Gremmen E. van der Veen F. Woessink
VEMW	J. van de Worp
VGN	H. Halsema
Westland Infra	L. van Vliet
Zebra	J. Slegers
ACM	G. Moelker (vz) K. Bouwens B. de Groot F. Koel V. Lindijer J. de Maa

ACM	H. Muller B. Postema L. Spee R. Stil G. Thomeer M. Vermeulen A. Wamsteker M. van der Zande P. Zuiderwijk
-----	--

Agenda

1. Opening
- 1a. Update WACC
2. STROOM
3. Voorlopige agendapunten volgende bijeenkomsten
4. Afschrijvingstermijnen
5. Frontier shift GTS en TenneT
6. Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT
7. Rondvraag
8. Afsluiting

1. Opening

ACM opent de vergadering en geeft aan dat de update van de WACC aan de agenda is toegevoegd.

1a. Update WACC¹

ACM geeft aan dat er een uitspraak van het CBb is geweest. De opdracht van het CBb is dat ACM het methodebesluit moet aanpassen en daarover met appellanten in overleg moet gaan. Uiterlijk 11 februari moet de uitkomst ervan bij het CBb liggen. Om die reden houdt ACM op donderdag 21 januari een inhoudelijk overleg hierover met de appellanten. Energie Nederland vraagt of andere belanghebbenden ook daarbij aanwezig kunnen zijn. ACM geeft aan die vraag te snappen, maar dat de opdracht van het CBb op overleg met appellanten ziet. Anderen kunnen er niet bij aanwezig zijn.

2. STROOM²

ACM geeft aan te bespreken wat ACM gaat doen met de methodebesluiten nu het wetsvoorstel STROOM niet is aanvaard door de Eerste Kamer. Daar zijn we tot nu toe immers wel vanuit gegaan. ACM geeft aan dat zij een analyse heeft gemaakt van de impact van het niet inwerking treden van STROOM voor de methodebesluiten. Deze is gedeeld met de klankbordgroep. ACM geeft daar de volgende toelichting op. Momenteel is er geen concreet uitzicht op het inwerking treden van STROOM. Daarom zal het ontwerpbesluit van 1 april 2016 zijn geënt op de huidige wet- en

¹ Zie pagina 9 in dit verslag, opmerkingen Edinet B.V. bij dit agendapunt

² Zie pagina 10 en 11 in dit verslag, opmerkingen Energie-Nederland en GTS bij dit agendapunt

regelgeving.

TenneT vraagt wat ACM gaat doen met het wetsvoorstel Net op Zee. ACM geeft aan dat de verwachting is dat er een wijziging van de wet zal komen voor het Net op Zee. Dit zal een apart traject volgen. De focus van ACM ligt nu op de publicatie van het ontwerpbesluit. Als daarna toch nog een wetwijziging plaatsvindt zal ACM daarnaar handelen. De planning is op 1 september met een definitief methodebesluit te komen.

ACM licht het verdere proces van de methodebesluiten toe. Op 22 februari komt er naar aanleiding van de uitspraak van het CBb een klankgroepbijeenkomst. Op 24 maart in aanloop naar het ontwerpbesluit zal een informerende bijeenkomst plaatsvinden. Na het ontwerpbesluit krijgen partijen de gelegenheid om hun zienswijzen in te dienen en zal ACM de wijzigingen toelichten in een informerende bijeenkomst.

De klankbordgroep verzoekt ACM met klem tijdig met een overzicht te komen wanneer welke onderwerpen worden gesproken en in wat voor een gremium, expertgroep of klankbordgroepbijeenkomst. ACM zegt toe op korte termijn met een overzicht te komen.

ACM verwijst naar de analyse ten aanzien van de impact van het niet doorgaan van STROOM die ACM aan de klankbordgroep heeft gestuurd. Hij vraagt welke onderwerpen de klankbordgroep nog graag met ACM zou willen bespreken.

2) Opties voor wijziging van de lengte van de reguleringsperiode.

- Vanuit de klankbordgroep wordt opgemerkt dat ACM in september te kennen heeft gegeven, indien STROOM niet doorgaat de reguleringsstermijn op 3 jaar te houden. ACM geeft aan dat dat gedaan was vanuit de veronderstelling dat er wel STROOM zou komen en dat dit nu niet duidelijk is. Vandaar dat ACM nog eens kijkt naar de duur van de reguleringsperiode.
- GTS geeft aan een korte reguleringsperiode te prefereren en aan te sluiten bij STROOM. Hun standpunt is ongewijzigd.
- Vanuit de klankbordgroep wordt opgemerkt dat wat hen betreft ACM alleen op de lengte van de reguleringsstermijn hoeft terug te komen, als ACM iets anders doet dan de eerder genoemde termijn van 3 jaar.
- Duurzame Energie Koepel geeft aan de voorkeur te hebben voor een korte reguleringsperiode.

3/4) Voortzetting x-factor, in plaats van inkomstenbesluit. Toetsingskader begininkomsten ("one off") moet weer worden toegepast. Er vindt volgende week een expertmeeting plaats.

- GTS geeft aan dat de bevoegdheid voor het toepassen van de "one off" bij GTS ontbreekt. ACM geeft aan dit standpunt van GTS niet te delen.
- GTS vraagt wat het nu betekent dat er geen inkomstenbesluit komt. Komen marktfaciliterende activiteiten, inkoop energie en kostenbasis toch weer op de agenda?

6/11) Onder de Gaswet is er ruimte voor één landelijk netbeheerder- wat zijn de gevolgen van een splitsing van GTS (HTL/RTL)? Indien GTS zal splitsen in GTS en GGS (Gasunie Grid Services) zal GGS tot de regionale netbeheerders gaan behoren. Er zal overleg komen hoe GGS in te passen in de methodebesluiten van de regionale netbeheerders.

- Er wordt vanuit de klankbordgroep opgemerkt dat er geen twee regionale netbeheerders per postcodegebied kunnen worden aangewezen.

Wind op Land.

- Enduris geeft aan dat de netbeheerders een risico zien bij de uitbreiding van hun net; namelijk dat het windpark uiteindelijk niet wordt aangesloten. Hij zou dit graag in een apart overleg met ACM willen bespreken. ACM geeft aan dat dit onderwerp raakvlak heeft met de wet die EZ momenteel voorbereidt. ACM heeft hierover al contact gehad met NBNL. Op korte termijn wordt een overleg gepland met EZ en NBNL.
- TenneT verzoekt om opnieuw in de kbg aan de orde te laten komen wat ACM wil doen met het t-2 budget voor systeemtaken.
- Rendo vraagt aandacht voor de situatie dat gedurende de reguleringsperiode toch een wetswijziging plaatsvindt. STROOM moet dan een goede overgangsbepaling bevatten zodat de reguleringsperiode conform overeengekomen afspraken afgemaakt kan worden.
- GTS merkt op dat de bevoegdheid om te benchmarken in STROOM ligt en ACM nu geen bevoegdheid heeft. ACM deelt deze conclusie van GTS niet.

3. Voorlopige agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten³

ACM voegt Extra Hoge Druk netten (EHD, regionale netbeheerders gas) toe aan de agenda.

Edinet vraagt wanneer er een reactie op de input van Edinet op het conceptrapport van Rebel wordt gegeven. ACM geeft aan daar op 22 februari op in te gaan.

GTS vraagt een overzicht van de klankbordgroepbijeenkomsten en expertmeetings die tot aan het ontwerpbesluit zullen plaatsvinden. ACM geeft aan binnen een week een overzicht daarvan naar de klankbordgroepleden te sturen.

GTS verzoekt ACM het onderwerp investeringen aan de agenda toe te voegen.

4. Afschrijvingstermijnen⁴

ACM toont de presentatie zoals deze naar de aanwezige partijen is gegaan. Gevraagd wordt aan de aanwezigen tot in hoeverre zij zich kunnen in de uitgangspunten van ACM ten aanzien van de

³ Zie pagina 10 in dit verslag, opmerkingen Edinet B.V. bij dit agendapunt

⁴ Zie pagina 9 t/m 12 in dit verslag, opmerkingen DEK, Edinet B.V., en GTS bij dit agendapunt

afschrijvingstermijnen en de criteria die zij heeft opgesteld om een wijziging daarvan te kunnen rechtvaardigen.

Kader

- Aanwezigen kunnen zich goed vinden in de aanpak van het opstellen van de criteria. Globaal zijn de criteria ook logisch. Aanwezigen hebben nog wel aanvulling en opmerkingen.
- NBNL doet het verzoek om het onderwerp nader te behandelen in een expertmeeting. NBNL geeft hierbij aan de criteria nader te willen kwantificeren. ACM komt terug op dit verzoek, maar merkt op het niet als doel te willen stellen een digitaal kader op te stellen. Elke ontwikkeling is anders en er moet ruimte zijn voor een goede dialoog of de betreffende ontwikkeling aanleiding geeft voor een aanpassing van de termijnen. Voor de vier voorliggende casussen is het voorgelegde kader volgens ACM nu robuust genoeg om een keuze op te baseren.
- VEMW geeft aan dat het risico maal het effect de impact bepaalt en dat het altijd een inschatting van de toekomst betreft. Nu niemand over een glazen bol beschikt, draait het erom de toekomst zo juist mogelijk in te schatten.
- Netbeheer Nederland geeft aan dat het verdelingsvraagstuk zich niet alleen verhoudt tot de *tijd* waarbinnen een activum wordt afgeschreven, maar zich juist ook verhoudt tot de *afnemers* die voor het activum betalen. Netbeheer Nederland benadrukt dat het niet zo moet zijn dat de gebruiker betaalt voor een activum dat hem geen nut meer oplevert.
- Liander benadrukt dat er een afweging gemaakt moet worden tussen de impact op de korte termijn en de impact op de lange termijn: Het kan zijn dat een bepaalde vorm van afschrijven weinig impact heeft op de korte termijn, maar een grote impact op de lange termijn. Ook wil Liander het voorkomen van de maximale spijt aan het criterium van urgentie toevoegen.
- Tennet geeft aan dat met name de eerste twee van de door ACM opgestelde criteria, zijnde *de economische levensduur* en *de zekerheid van de ontwikkeling*, van belang zijn bij de bepaling van een, eventueel van de standaard afwijkende, afschrijvingstermijn.
- GTS vraagt zich af of eventuele veranderingen van afschrijvingstermijnen alleen nieuwe activa betreffen of ook bestaande activa. ACM bevestigt dat de veranderingen ook bestaande activa kunnen betreffen.
- VGN merkt op dat het kader spreekt over afnemers, maar beter is te spreken over aangeslotenen. Verder geeft VGN aan dat ontwikkelingen ook zouden kunnen leiden tot langere afschrijvingstermijnen.

Wind op Land

- NBNL wijst ook op het risico van anticiperend investeren. Dat raakt echter niet direct de afschrijvingstermijnen. Er wordt separaat overleg gevoerd over dit onderwerp.

Uitfasering Gas

- GTS neemt afstand van het idee dat er sprake is van een 'uitfasering van gas'. Wel is het mogelijk dat de consumptie omlaag gaat. GTS ziet geen letterlijke uitfasering van gas in de toekomst. Verder hangt dit ook samen met het wel/niet opnemen van een aansluitplicht voor gas en technologische ontwikkelingen.

Installatie GTS

- GTS geeft aan er van uit te gaan dat de stikstofinstallatie beperkt wordt gebruikt na 2030.
- ACM vraagt hoe dit past bij de recente uitspraak van de Minister dat de omschakeling naar H-gas allerm minst zeker is en daarom nog steeds behoefte is naar kwaliteitsconversie om de productie vanuit het Groningenveld te beperken. GTS geeft aan vooralsnog wel uit te gaan van een omschakeling naar H-gas.

Wind op Zee.

- DEK geeft aan een sterke voorkeur te hebben voor een afschrijftermijn van rond de 50 jaar. Hiermee blijft het interessant voor TenneT om het net op zee uit te nutten, hetgeen een 'tweede ronde' windparken stimuleert. NBNL, GTS en TenneT betwisten dat een kortere afschrijvingstermijn leidt tot een kortere benutting en wijzen ook op de financiële prikkels om hun activa optimaal te benutten.

Afspraak

Op verzoek van partijen wordt er op korte termijn een expertgroepmeeting georganiseerd om dieper op de materie in te kunnen gaan.

5. Frontier shift GTS en TenneT⁵

ACM presenteert het kader zoals zij dat hanteert voor frontier shift. Dit kader is eerder gepresenteerd in de klankbordgroep van 13 oktober 2015. Daarnaast presenteert ACM nogmaals de opdrachtomschrijving aan de consultant en de punten meegegeven door GTS en TenneT voor het onderzoek naar frontier shift. Vervolgens noemt ACM de bevindingen van het rapport door Oxera⁶. Uit het rapport volgt een bandbreedte van de Frontier Shift. Hierop past ACM een weging toe van $\frac{3}{4}$ - $\frac{1}{4}$. Uiteindelijke frontiershift is 0,6% voor GTS en 0,8% voor TenneT.

TenneT merkt op dat een manier om dynamische efficiëntie te meten dezelfde kosten bij meer output betreft. In theorie kan dit bij TenneT ook. Vanuit de omzetregulering wordt dit effect bij TenneT echter verrekend. Een stijging van de vraag leidt al tot lagere tarieven. Dit kan TenneT niet nogmaals doen. Heeft ACM dit meegenomen in de overwegingen? ACM reageert hierop door te stellen dat de deze wijze van meten is bedoeld om de component technologische vooruitgang inzichtelijk te krijgen. ACM benadert dit op de manier zo als beschreven in het rapport. De kosten per eenheid kunnen nog lager zijn als TenneT gebruik zou maken van technologische ontwikkelingen.

VEMW merkt op dat dit komt, omdat andere bedrijven waarvoor dynamische efficiëntie gemeten wordt in concurrentie zijn en in deze markt de concurrentie nagebootst dient te worden met een dynamische efficiëntie parameter.

TenneT vraagt of het een bewuste keuze is om de sectoren niet te wegen.

Dit is een bewuste keuze volgens ACM, omdat de weging bepalen erg lastig is. Meerdere TSO

⁵ Zie pagina 12 in dit verslag, opmerkingen GTS bij dit agendapunt

⁶ Study on ongoing efficiency for Dutch gas and electricity TSO's, Oxera (2016)

activiteiten worden gelinkt aan een bepaalde sector en in een andere samenstelling weer aan andere sectoren waardoor niet één sector bepalend is voor één activiteit. Het is dan niet doenlijk vanuit TSO activiteiten een weging voor sectoren te bepalen. Om geen arbitraire keuzes te maken, hebben we besloten geen weging te hanteren.

TenneT vraagt of gewaarborgd is dat de studies geen catch-up bevatten.

ACM stelt dat Oxera dit inderdaad heeft meegenomen in haar onderzoek. Oxera heeft specifiek als aspect meegenomen dat er geen catch-up in de studies mag zitten.

GTS betwijfelt de uitkomsten van de studie van Jamasb, Pollitt and Triebs (2008) wel representatief zijn. Deze uitkomst wijkt zoveel af van de Nederlandse economie dat dit meer een outlier betreft.

Daarnaast vergelijkt een andere studie de Nieuw-Zeelandse economie nu met de Nederlandse economie. ACM bevestigt dat de eerstgenoemde studie inderdaad meerdere percentages heeft, echter ACM gebruikt alleen het frontier shift gedeelte van de berekende productiviteitsverandering. Niet de geheel berekende verandering. Daarnaast heeft Oxera in dit onderzoek de studies op verschillende criteria getest. Dit onderzoek is niet afgefallen op basis van die criteria. In de studie van Nieuw Zeeland zitten inderdaad veel mitsen en maren, maar Oxera is conservatief geweest in het kiezen van het getal. Dit getal wijkt niet wezenlijk af van wat er in Nederland naar voren kwam.

GTS merkt op dat er maar twee buitenlandse studies zijn. En daarom zien zij de noodzaak niet van een bovenband. Zij worden veel liever vergeleken met de rest van de economie. Buiten de afwijking in getallen, gaat het ook om het om het proces. GTS ziet geen noodzaak om die bovenband mee te nemen, omdat het vrij arbitrair is welke je studies je kan kiezen.

ACM vindt dat het wel of niet meenemen van buitenlandse studies een andere discussie is van wel of niet een bepaalde studie. ACM vindt metingen van productiviteitsverbetering bij buitenlandse TSO's een zinvolle bijdrage leveren om dynamische efficiëntie voor Nederlandse TSO's vast te stellen.

GTS verbaast zich ook over de meetperiode. Nu is 2008 de enige echte winst die je behaalt waarbij het rapport twijfelt of de cyclus eindigt in 2008 of 2007. GTS ziet dan ook geen reden dat om nu weer af te kijken van de langere periode, zoals bepaald in de recente beroepsperiode.

ACM geeft aan van de meetperiode een belangrijk aandachtspunt te hebben gemaakt. Qua data is het ook zo dat meer recentere data beter betrouwbaar is. Oxera adviseert deze dataset dan ook aan ACM.

GTS stelt dat dit afhankelijk is van de consultant. Reckon zei iets anders, die zei juist kies een periode die zo lang mogelijk is.

ACM heeft de consultant daarom ook gevraagd om een empirische analyse van de meetperiode. Hierbij kwam Oxera tot de conclusie dat twee business cycles voldoende is. Door het gebruik van volledige business cycles minimaliseer je de bias in de meting vanwege de conjunctuur. Daarnaast bevat deze periode van twee business cycles een reeks jaren waarin de productiviteitsgroei beneden de langetermijntrend ligt en een reeks jaren boven de langetermijntrend. Hiermee is de meting over twee business cycles robuust genoeg om langetermijneffecten te vatten. De analyse laat zien dat het niet nodig is hiervoor een langere periode te nemen.

GTS vraagt hoe de business cycles bepaald zijn. ACM legt uit dat dit bepaald is door een zero output gap te bepalen. Je hebt dus eigenlijk twee snijpunten en dat samen vormt de business cycles. GTS vraagt zich af het kan dat de cycles bij CEPA anders liggen? ACM stelt dat CEPA de business cycles bepaald heeft op grond van een niet gerelateerd CBS rapport. Oxera gebruikt de nieuwe dataset, die ook gebruikt wordt voor de frontier shift om de business cycles te bepalen.

GTS merkt op dat het gebruik van de dataset volgens hen niet getest kan worden omdat data over de langere periode ontbreekt. GTS merkt op dat het niets uitmaakt welke weging je toepast, want deze komt voor GTS hetzelfde uit als bij 50/50. GTS signaleert dat er bij de weging tussendoor een afronding heeft plaatsgevonden, waardoor je op 0,6% i.p.v. op 0,5%. ACM maakt gebruik van een wiskundige weging: Je moet de stap in de middeling steeds doen in het aantal decimalen van het getal met de minste decimalen. Dit wil zeggen dat je als er een getal met 1 decimaal zit, rond je voor het middelen alle getallen af op 1 decimaal. Dit omdat je niet weet hoe die 0,5 in dit geval is ontstaan. GTS merkt hierbij op dat gevoelsmatig oneerlijk blijft. Dat 0,5 en 0,65. dan 0,6 wordt. GTS merkt op dat het niets uitmaakt voor hen. Hoe kun je dan beweren dat je een andere weging toepast als je dat in feite niet doet. ACM stelt dat het effect van een weging inderdaad kleiner wordt wanneer de getallen dichter bij elkaar liggen, maar dat de gekozen rekenmethodiek volgens wiskundige uitgangspunten heeft plaatsgevonden..

GTS merkt op dat zij vinden dat de frontier shift alleen toegepast dient te worden op kosten die zij kunnen beïnvloeden. ACM is van mening dat dit onderwerp al voldoende aan bod is gekomen.

GTS vraagt of het wegvallen van STROOM hier nog iets aan verandert. Het beeld van ACM hierbij is dat dit onderwerp niet verandert naar aanleiding van het wegvallen van STROOM. Onze eerste analyse is dat er geen relatie is tussen beiden. Mocht de klankbordgroepleden anders zien, dan hoort ACM dit graag.

6. Regulering Interconnectoren & veilinggelden TenneT

ACM meldt dat er een apart traject is geweest dat invloed heeft op de methodebesluiten voor TenneT: het zogenoemde 'stimulansbesluit' over de Cobra-kabel en de bevoegdhedenovereenkomst betreffend inzet veilingmiddelen. Deze documenten zijn gepubliceerd, maar ACM heeft toegezegd de documenten nog nader toe te lichten.

Bij de bevoegdhedenovereenkomst gaat het enerzijds om tarievenverlaging door de inzet van veilingmiddelen, anderzijds om het verwerken van interconnectoren in het methodebesluit. Bij het stimulansbesluit zijn nadere bepalingen vastgelegd ten aanzien van de Cobra-kabel.

Duurzame Energietoepel (DEK) vraagt waar de kosten-batenanalyse en de positieve externaliteiten op pagina 3 van het stimulansbesluit precies op doelen. Vervolgens vraagt DEK of deze discussie verband heeft met de positieve externaliteiten van het net op zee en de afschrijftermijn.

ACM licht toe dat zij op basis van Verordening 347/2013 verplicht is om passende stimulansen toe te kennen aan PCI's die hogere risico's kennen dan vergelijkbare infrastructuurprojecten. Dit geldt

echter alleen als deze hogere risico's door een positieve kosten-batenanalyse gerechtvaardigd worden. Daarom heeft ACM naar de baten en de positieve externaliteiten gekeken van de Cobra-kabel. Op basis hiervan is zij tot de conclusie gekomen dat de positieve effecten van de kabel, voor Nederland en voor Europa, de hogere risico's rechtvaardigen. Dit is een andere discussie dan die over afschrijftermijn en het net op zee.

DEK wijst er nog op dat de term "omgevingsfactoren" uit het stimulansbesluit ook in de milieuwetgeving wordt gebruikt. Het is onduidelijk of het hier om hetzelfde begrip gaat en, zo ja, of ACM de term bedoelde te definiëren.

ACM legt uit dat het in de context van het stimulansbesluit voornamelijk om risico's gaat, waaronder ook uitdagende omgevingsfactoren. Dit staat los van de discussies in het kader van milieuwetgeving. ACM benadrukt dat zij de term "omgevingsfactoren" dus ook niet beoogde te definiëren.

7. Rondvraag en afsluiting

Geen vragen.

Reactie op hoofdpuntenverslag Klankbordgroep methodebesluiten 2017 d.d. 18 januari 2016, te Den Haag

Duurzame Energie Koepel (DEK) | Monique J. van Eijkelenburg:

Graag zou DEK het volgende aan het verslag willen toevoegen:

DEK vervangen door: DEK (waaronder NWEA)

Pagina 4, 5,6, agendapunt 4, Afschrijvingstermijnen:

DEK en NWEA hebben in de klankbordgroep aangegeven dat zij een risico zien wanneer ACM uitgaat van een korte afschrijftermijn van het net op zee (25 jaar), dat de netbeheerder een net aanlegt dat maar voor een beperkte duur mee gaat. Dat is niet efficiënt aangezien een net dat langer mee gaat (40-50 jaar) voor relatief weinig extra kosten kan worden aangelegd.

Dek en NWEA hebben verder aangegeven dat het logischer is de afschrijftermijn pas aan te passen wanneer er meer duidelijkheid is over de plannen van de overheid met wind energie op zee. De kans is immers groot dat er ook een tweede ronde windparken nodig zal zijn.

DEK en NWEA hebben aangegeven dat hun belang is dat er zo lang mogelijk windenergie op zee kan worden opgewekt en dat daarom het net op zee voor een zo lang mogelijke periode wordt aangelegd. Daarnaast is ons belang dat windenergie niet ten onrechte als dure techniek wordt gezien. Het toepassen van een korte afschrijftermijn leidt tot hogere kosten per jaar voor windenergie. Hiermee komt ook de kostenreductie doelstelling van 40% in 2020 uit het Energieakkoord in gevaar.

Edinet B.V. | John Schepens

Pagina 2, agendapunt 1a, Update WACC, toe te voegen:

Met betrekking tot de reguleringsperiode 2017 e.v. hebben alle leden van de klankbordgroep wel de

mogelijkheid om hun visie te geven in de bijeenkomst van 22 februari.

Pagina 4, agendapunt 3, Voorlopige agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten, tweede alinea:

Endinet vraagt wanneer er een reactie op de input van **Endinet NBNL** op het conceptrapport van Rebel wordt gegeven. ACM geeft aan daar op 22 februari op in te gaan.

Pagina 4, agendapunt 3, Voorlopige agendering volgende klankbordgroepbijeenkomsten toe te voegen:

Op een vraag van de Duurzame Energie Koepel antwoordt ACM dat innovatie en experimenteeruimte niet meer in de klankbordgroep aan de orde zullen komen.

Pagina 4, agendapunt 4, Afschrijvingstermijnen, eerste alinea:

ACM toont de presentatie zoals deze naar de aanwezige partijen is gegaan. Gevraagd wordt aan de aanwezigen **tet in hoeverre** of zij zich kunnen **vinden** in de uitgangspunten van ACM ten aanzien van de afschrijvingstermijnen en de criteria die zij heeft opgesteld om een wijziging daarvan te kunnen rechtvaardigen.

Pagina 5, agendapunt 4, Afschrijvingstermijnen, tweede bullet:

VEMW geeft aan dat het risico maal het effect de impact bepaalt en dat het altijd een inschatting van de toekomst betreft. Nu niemand over een glazen bol beschikt, draait het erom de toekomst zo juist mogelijk in te schatten. **Het is echter duidelijk dat het duurzaamheidsvraagstuk tot minder gasverbruik zal leiden.**

Pagina 5, agendapunt 4, Afschrijvingstermijnen , zevende bullet:

VGN merkt op dat het kader spreekt over afnemers, maar beter is te spreken over aangeslotenen. Verder geeft VGN aan dat ontwikkelingen ook zouden kunnen leiden tot langere afschrijvingstermijnen. **Liander reageert hierop met de opmerking dat er al een maximum wordt gesteld door de technische levensduur.**

Pagina 5, agendapunt 4, Afschrijvingstermijnen , toe te voegen onder het kopje 'Uitfasering Gas':

- Liander geeft aan dat in plaats van verkorting van de afschrijvingsduur ook kan worden gekozen voor een andere oplossing, zoals degressieve of progressieve afschrijvingen.
- De Duurzame Energie Koepel is van mening dat gas nog sneller uit zal worden gefaseerd dan nu wordt verwacht.

Energie-Nederland | Hein-Bert Schurink:

Pagina 3, agendapunt 4, STROOM, 2) Opties voor wijziging van de lengte van de reguleringsperiode.

“Energie-Nederland spreekt zich in beginsel uit voor een langere reguleringsperiode. Onze leden wensen voorspelbare transporttarieven en een langere reguleringsperiode geeft meer voorspelbaarheid in de tarieven.”

GTS | Marijn Holwerda

Pagina 2,3,4, agendapunt 2, STROOM, eerste bullet

Hier mist dat GTS heeft gesuggereerd dat ACM kan nadenken over een uitgangspunt van een korte reguleringsperiode met de optie van het eventueel verlengen van de duur van het methodebesluit als STROOM inderdaad lang op zich laat wachten.

Aan het einde van het agendapunt STROOM mist het volgende:

“GTS merkt op dat er voor investeringen met het wegvallen van STROOM ook het nodige verandert: er is onder de Gaswet een ander onderscheid tussen bijzondere en reguliere uitbreidingsinvesteringen dan onder STROOM. Verder verandert er wat in de aansluitaak: de aansluitpuntaak en de bestaande aansluitingentaak blijven bestaan, waarbij GTS van mening is dat de uitbreiding van bestaande aansluitingen wel degelijk tot haar wettelijke taak behoort. Verder is de vraag tot wat voor categorie uitbreidingsinvesteringen duurzaamheidsinvesteringen horen en hoe om te gaan met cumulerende budgetten in relatie tot de x-factorsystematiek. Ook ziet GTS dat de NC INT uit de lijst is gevallen. Zou dit onderwerp weer kunnen worden toegevoegd? Daarnaast verzoekt GTS om ook het onderwerp inzake een goede schatter in relatie tot de kostenbasis en dan in het bijzonder de inkoopkosten energie nogmaals te agenderen, omdat het onvoldoende duidelijk besproken is en er nog een open einde was op de vorige KBG”

Pagina 4, 5,6, agendapunt 4, Afschrijvingstermijnen:

Onder Kader, eerste bullet:

Hier mist het volgende: “Een aantal leden van de KBG (GTS, TenneT, NBNL) is van mening dat als aan de eerste twee criteria is voldaan een aanpassing van de afschrijvingstermijn moet volgen en dat de andere twee criteria dan geen barrière moeten opwerpen. Er moet niet te lang gewacht worden met aanpassing als aan de eerste twee criteria wordt voldaan, omdat de aanpassing anders te laat komt. Tevens heeft GTS niet gesteld zich te kunnen vinden in het opstellen van de criteria en de criteria globaal logisch te vinden.

Onder Uitfasering gas:

GTS heeft niet gezegd dat de consumptie mogelijk omlaag gaat, maar dat misschien een afname van de volumes zal inzetten. Daarbij blijft gas van wezenlijk belang, niet alleen voor de piekvraag. Bovendien mist hier dat Gasopslag NL zich hierbij aansluit. Volgens Gasopslag NL kan de uitfasering over vijf jaar misschien wel weer van de baan zijn.

Onder Installatie GTS, tweede bullet:

Hier mist dat volgens GTS aan de eerste twee criteria wordt voldaan met de stikstofinstallatie en dat GTS het kruisje onder aan de streep dan ook niet begrijpt. Dit betreft een investering die met zekerheid in de volgende reguleringsperiode in gebruik wordt genomen.

Pagina 6, 7,8, agendapunt 5, Frontier shift GTS en TenneT:

Op pagina 7 missen de volgende vet gedrukte zinnen:

TenneT vraagt of gewaarborgd is dat de studies geen catch-up bevatten. ACM stelt dat Oxera dit inderdaad heeft meegenomen in haar onderzoek. Oxera heeft specifiek als aspect meegenomen dat er geen catch-up in de studies mag zitten. GTS betwijfelt de uitkomsten van de studie van Jamasb, Pollitt and Triebbs (2008) wel representatief zijn. Deze uitkomst wijkt zoveel af van de Nederlandse economie dat dit meer een outlier betreft. Daarnaast vergelijkt een andere studie de Nieuw-Zeelandse economie nu met de Nederlandse economie. ACM bevestigt dat de eerstgenoemde studie inderdaad meerdere percentages heeft, echter ACM gebruikt alleen het frontier shift gedeelte van de berekende productiviteitsverandering, Niet de geheel berekende verandering, **aangezien de geheel berekende verandering catch-up bevat**. Daarnaast heeft Oxera in dit onderzoek de studies op verschillende criteria getest.

GTS merkt op dat er maar twee buitenlandse studies zijn. En daarom zien zij de noodzaak niet van een bovenband. Zij worden veel liever vergeleken met de rest van de **Nederlandse** economie. Buiten de afwijking in getallen, gaat het ook om het om het proces. GTS ziet geen noodzaak om die bovenband mee te nemen, omdat het vrij arbitrair is welke je studies je kan kiezen **en er bovendien een goed alternatief is: vergelijking met de Nederlandse economie**. ACM vindt dat het wel of niet meenemen van buitenlandse studies een andere discussie is van wel of niet een bepaalde studie. ACM vindt metingen van productiviteitsverbetering bij buitenlandse TSO's een zinvolle bijdrage leveren om dynamische efficiëntie voor Nederlandse TSO's vast te stellen.

GTS verbaast zich ook over de meetperiode. Nu is 2008 de enige echte winst die je behaalt waarbij het rapport twijfelt of de cyclus eindigt in 2008 of 2007. **De gevoeligheidsanalyse laat namelijk zien dat de nieuwe industrie classificatie geen significante verschillen oplevert vergeleken met de oude industrie classificatie**. GTS ziet dan ook geen reden dat om nu weer af te wijken van de langere periode, zoals bepaald in de recente beroepsperiode. ACM geeft aan van de meetperiode een belangrijk aandachtspunt te hebben gemaakt. Qua data is het ook zo dat meer recentere data beter betrouwbaar is. Oxera adviseert deze dataset dan ook aan ACM.

Op pagina 8 missen de volgende vet gedrukte zinnen:

GTS merkt op dat zij vinden dat de frontier shift alleen toegepast dient te worden op kosten die zij kunnen beïnvloeden. **De toepassing op bijvoorbeeld BESEF-kosten zou ook vreemd zijn aangezien ACM altijd onderschreven heeft dat deze slechts in zeer beperkte mate beïnvloedbaar zijn**. ACM is van mening dat dit onderwerp al voldoende aan bod is gekomen. **GTS is geïnteresseerd in wat er nu is veranderd dat GTS nu wel in eens in staat zou zijn om BESEF-kosten ten volle te kunnen beïnvloeden**.